

Lojze Krakar

MOJIH ENAJST

(Avtorjev izbor)

NEKJE TAM ČISTO NA ROBU

močvirja je koč. Vanjo
zatekam se, kadar od blodenj
po ločju sem truden in kadar
scefran sem od zob krokodiljih
in od sveta že odpisan.
Takrat z zadnjo silo se zvlečem
v to koč, v njej skuham si čaja,
izpovem se staremu mačku,
svojemu psihiatru, izpuham
iz pipe v nebo sive misli,
rečem zbogom in spet grem dalje.
Ah, dobro je, vzkliknem življenju,
da si si izmislilo takšne koč,
posebno, če v njih so mački,
ki predejo bele povoje
in nas povijajo vanje,
kadar nas svet že odpiše.

RIBA, NEMA V VESELJU,

riba, nema v žalosti,
hotel bi, tebi podoben,
molčati v veselju, ki nikdar
ne pride, da ne bi ob vratih
povedalo že, kdaj odide.
Riba, podoben bi želel
biti ti v smrti: saj smrt je
še vse bolj neodločljiva
kot cvetenje dreves spomladi.

Pa še nekaj te prosim, riba:
 kod pelje pot, ki je varna
 pred mesojedimi sorodniki,
 pred tvojimi kakor pred mojimi?

VODNJAK, KI SE DNO MU SVETLIKA

kot up nekje tam globoko,
 kot dan, ki je previsoko
 zašel v smehljaj mozaika,
 vodnjak, ves zasut s puščavo,
 da iz njega ne more piti,
 komúr nepoznan je... biti
 vodnjak med drevjem in travo –
 v njem peni se preko roba
 studenčnica radodarna,
 vodnjak je kot dom na varnem,
 če ne, pa vsaj zanj prispodoba.

ČAKAM NA REKO, DA PRIDE.

Pride tod mimo, kjer teče.
 A mimo teče le voda.
 Voda, ki ni več reka.
 Na oglu čakam sam nase.
 Drhtim, tako komaj se čakam.
 A jaz sem šel tod že mimo.
 Sam pred seboj skrit v veter.
 Zdaj čakava skupaj z reko.
 Reka na reko, jaz nase.
 A mimo veslajo ribe.
 V čolnu iz moje lobanje.

POMLADNI DAN JE SKOZ OKNO

skočil na mizo, od tamkaj
 na uro na steni in zdaj se
 guga na njenem nihalu.
 O dan mladonogi, poskoči,
 kar moreš, napij se jutra,
 nanôri se in zvezde obrni

tudi za nas, ki nam ni več
do tega, ožmi vso sredico
vseh sadežev tega življenja,
potem pa gugalnico obesi
od vzhoda k zahodu, potrgaj
napise: Vhod prepovedan,
in ko se boš čisto upehal,
se ulezi v marijinih solzic
prepolno poljano, zadremliji
in se nasmrči z glasom
čebel na cvetoči črešnji.

SREDI MED BOJNIMI OKOPI

vijuga se skozme reka,
ki ob njej še v nedavnem času
bilí so srditi boji.
Mrličí z obeh strani reke
so zbratili v njej se in ona
jih je vsa vdana nosila
– četudi preluknjana od krogel –
do svojega ustja in tam jih
izročala večni svobodi.
Zdaj reka – grobar je že zdavnaj
brez dela, pa pestuje včasih
zaljubljenice v čolnih, ki zmeraj
ne verjamejo še, da že zdavnaj
so prav tu v bližini ubili
kot talca boga ljubezni –
in ko jih pestuje, poje
jim pesem, ki se je naučila
nekoč je v stogrlém zboru
življenja pri mojstru soncu,
pesem o žarečem pogumu,
da tečeš med bregovi smrti,
pesem o svobodi mrtvih
in zelenem vijuganju v jutri.

SAM KAKOR VRANA PO SNEŽNI PLANJAVI

stopam po beli puščavi, podoben
črnemu žigu na pismu brez konca,
krvi na beli nevestini rjuhi.

Ovčji sem kožuh, preboden na mestu,
kjer je srce, sem v latvici mleka
mrtva mušica in v beli polarni
noči zgubljenec brez psov in sani.
Čakam na čudež, ki naj bi se zgodil,
pse in sani rad priklical bi v polnoč,
da bi nekemu odnesel to pismo
in se najedel spet kopne prsti.

OREL

Pomlad je orel s srebrom pod krili.
Jesen je vrabček z zlatom pod krili.
Srebro je že zdavnaj daleč v prepadu.
Zlato je vse bliže v večerni strani.
Orel je nosil smrt pod krili.
Vrabčka greje življenje pod krili.

MORJE

Velika sinja dlan, ki jo ponuja
vesoljstvo stvarstvu, večno zlata njiva,
zorana zjutraj in zvečer že zrela,
sijoča noč, posuta z zvezdnim prahom,
brezkončna cesta, ki po njej se pride
do sreče ali smrti, kot pač kreneš,
nemir, podoben mojemu: nikoli
ne zlomim hrbtenice skali v sebi.

VEČER

Skrivnosti poln gre maček na svoj zmenek.
Vlak vriska, kot bi šel na vasovanje.
Drevo prevzema prvo nočno stražo.
Nek učenjak v svoj stolp se zazidava.
Siv prah noči se siplje skoz oblake.
Vmes včasih kane kakšna zvezdna kaplja.
Tesno so v mestu se objele ceste.
Po njih gre maček na svoj prvi zmenek.

VESELICA

Tu bodo ubili besedo.
 Že trije pripravljajo raženj.
 Že trije si manejo roke.
 Že trije sklicujejo slavje.
 Tu bodo ubili besedo.
 Za praznik prvega maja.
 Na travniku z majskim cvetjem.
 Ljudem za majsko veselje.
 Tu bodo ubili besedo.
 Do jutra vrtel se bo raženj.
 Do zvezd frfotal bo plamen.
 Do duše pijana bo raja.
 Tu bodo ubili besedo.

PRIVIDI OSEBENJKOV

Osebenjek sem bil (in smo bili), odkar pomnim.

Tako so rekli nekoč tistim revežem po semiškem hribu, ki niso imeli skorajda nič, mogoče kakšno kravo, kozo ali prašička, pa še tu in tam kakšnega vola. Še zmeraj živi tam nekaj takšnih ljudi in bodo še živeli, čeprav so že sončni planeti izjokali solze nad njimi, ko so se jim kdaj bolj približali in se nagledali njihovega pukljastega življenja. Tako so planeti videli tudi to, da imajo osebenjki samo nekaj krp kamnite zemlje za krompir, vinograde in koruzo, ki se ji pravi po semiško debelača, luči pa so si kurili s petrolejem, ki so mu rekli tudi smrdljivka.

Besedo osebenjki so svojčas nekateri kmetje po dolini, ki so imeli grunte, izgovarjali skorajda kot žaljivko, vendar je bila ta beseda tu pa tam podobna tudi usmiljenim sestram, po domače nunam, ki so imele velike bele klobuke in so stregle po bolnišnicah – zastoj. Po vojni pa so jih visoki gospodje tovariši kot klerofašistke pregnali in jih zamenjali z nekakšnimi gospodičnami čistilkami. Te ti še dandanašnji opsujejo vse po vrsti, od rojstnega do smrtnega dneva, zraven pa se gredo kot dohtarji celo štrajke, ker jim dajo premalo plače. (Ja, fakultete so zanje imeli menda samo Albanci pod Hodževim režimom).

Tista beseda z belim nunskim klobukom je bila včasih tudi dobra za osebenjek. Kajti kakor so usmiljenke povedale bolnikom vsaj kaj dobrega za lahko noč, tako je včasih rekel tudi kakšen gruntar osebenjku:

– Vem, da si revež. Če hočeš, ti kaj posodim, pa boš že vrnil, če boš kdaj imel. Drugače pa pojdi v božjem imenu!

Ljudje živimo in umiramo napol za plačo napol pa zastoj. Zmeraj je tako bilo in bo. Povsod so bili in bodo osebenjki, bili pa so in bodo tudi naftni šejki. V boleznih